

Біблійні тексти для дослідження:

Бут. 32:23–32; 33; 34:30–35:29;
Осії 12:3, 4; Єрем. 30:5–7.

Пам'ятний вірш:

«І сказав: "Не Яків буде називатися вже ймення твоє, але Ізраїль; бо ти боровся з Богом та з людьми, – і подужав"» (Бут. 32:29).

Сімейна сага Якова триває – і хороші її події, і погані. Проте у всьому цьому видно руку Бога і Його вірність обітницям завіту.

Цей урок значною мірою присвячений Якову, особливо його зустрічі з Ісавом – жертвою підступності Якова. Що тепер зробить з ним брат, котрий упродовж усіх цих років плевав ненависть і образу до нього?

Якова огортав страх перед подіями, що насуваються. Однак, на його щастя, Господь, Бог батьків, знову з'явився йому в події, що стала символом переживань Божого народу, відома як «час неволі для Якова» (див. Єрем. 30:5–7). І тієї ночі Яків-обманщик став Ізраїлем; він отримав нове ім'я для нового початку – початку, який урешті-решт приведе до створення народу, названого на його честь.

Історія патріархів і їхніх сімей описана в Біблії для того, щоб показати: Бог вірний і виконає Свої обітниці, хоча часом Його народ, як може здатися, робить усе можливе, щоб зупинити це виконання.

БОРОТЬБА З БОГОМ

Пішовши від Лавана, Яків незабаром переживає ще один досвід з Богом. Знаючи, що наближається його брат Ісав, а з ним «чотири сотні людей» (32:7), Яків палко благає Господа про допомогу, визнавши: «Я не вартий усіх отих милостей, і всієї вірності, яку Ти чинив був Своєму рабові» (вірш 11). Яків справді почав осягати, що таке благодать. І як відповів Господь?

Прочитайте Бут. 32:23–32; Осії 12:3, 4. Яке духовне значення цієї дивовижної історії? _____

Із цілком зрозумілих причин Яків занепокоєний тим, що відбувається; зробивши все можливе, щоб захистити свою сім'ю, він розбиває табір на ніч. Потім на нього зненацька нападає «якийсь Муж» (Бут. 32:25, *ish* – «чоловік, муж»). Цей термін може мати особливий підтекст, який указує на Божественну присутність (див. Ісаї 53:3). Даниїл застосував це слово щодо небесного вісника (Дан. 10:5). Це слово також використовував Ісус Навин для опису «вождя Господнього війська», Котрий був Самим Господом ЯГВЕ (І. Нав. 5:13–15).

Справді, у розпал боротьби Яків, очевидно, зрозумів, що бореться із Самим Богом, як показали його слова: «Не пушу Тебе, коли не поблагословиш мене» (Бут. 32:27). Однак те, що він міцно вхопився за Бога, і відмова відпустити Його також свідчать про прагнення патріарха бути прощеним і прийнятим Господом.

«Тепер Яків ясно усвідомив свою помилку, яка призвела його до гріха, примусивши вдатися до обману, аби заволодіти правом первородства. Тоді він не довіряв Божим обітницям, а власними силами намагався досягти того, що Бог здійснив би Свого часу та Своїми шляхами» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 197, 198).

Доказом того, що Яків був прощений, стала зміна його імені – з того, що нагадує про його гріх, на те, що знаменує його перемогу. «І сказав [Ангел]: “Не Яків буде називатися вже ймення твоє, але Ізраїль; бо ти боровся з Богом та з людьми, – і подужав”» (Бут. 32:29).

Який ваш особистий досвід боротьби з Богом? Що означає боротися з Богом і чому іноді важливо, щоб у нас був такий досвід?

Понеділок, 30 травня

ЗУСТРІЧ БРАТІВ

З Пенуїлу, місця, де Яків «бачив був Бога лицем у лице» (Бут. 32:31), тепер він вирушає назустріч своєму братові, з яким не бачився 20 років. Яків знає, що брат іде з 400 чоловіками (33:1). Патріарх стурбований, тому готує себе і свою сім'ю до того, що може трапитися.

Прочитайте Бут. 33. Який зв'язок між двома досвідами Якова: побачити «Бога лицем у лице» в Пенуїлі і побачити обличчя свого брата? Яке значення має такий зв'язок щодо наших взаємин з Богом і стосунками з нашими «братами»?

Яків сім разів кланяється перед своїм братом (див. Бут. 33:3), тричі називає його «пан мій» (вірші 8, 13, 15), а себе ідентифікує як його «раб» (вірш 5, пор. з Бут. 32:5, 19, 21). І що показово: сім поклонів Якова вторять семи благословенням його батька (27:27–29).

Створюється враження, що наміром Якова було сплатити свій борг брату й повернути викрадене в нього благословення (див. Бут. 33:11). Побачивши свого брата, Ісав, усупереч усім очікуванням, побіг до Якова і, замість того щоб убити його, «цілував його. І вони заплакали» (вірш 4).

Пізніше Яків сказав: «Я побачив обличчя твоє, ніби побачив Боже лице» (вірш 10). Причина такої незвичайної заяви Якова полягає в усвідомленні того, що Ісав пробачив йому. Єврейське дієслово *раца́*, «уподобати» (вірш 10), – це теологічний термін, що стосується будь-якої жертви, «вгодної» Богові, «вподобаної» Ним, що, своєю чергою, передбачає Божественне прощення (див. Левит 22:27; Амоса 5:22).

Пережите Яковом Боже прощення в Пенуїлі, де він побачив обличчя Господа, тепер повторюється в прощенні з боку брата, яке патріарх ототожнює з тим, що «бачив був Бога лицем у

лице». Яків переживає другий Пенуїл, перший досвід готував до другого. Яків був прощений Богом і своїм братом. Воістину тепер він повинен був зрозуміти, і навіть більше, ніж раніше, що таке благодать.

Що ви дізналися про благодать з досвіду прощення вас іншими (окрім прощення Бога)?

Вівторок, 31 травня

ТРАГЕДІЯ В СИХЕМІ

Тепер, коли Яків примирився зі своїм братом, він хоче мирно оселитися в землі Ханаанській. Уперше його мандрівка характеризується словом *шалём*, «спокійно» (Бут. 33:18), від слова *шалóm*, «мир».

Придбавши у місцевих жителів ділянку землі (вірш 19), він споруджує там жертовник, свідчачи про свою віру й усвідомлення цілковитої залежності від Господа. Адже кожне жертвоприношення було актом поклоніння.

Проте вперше у своєму житті Яків-Ізраїль стикається з проблемами, пов'язаними з поселенням цієї землі. Яків, подібно до Ісака в Герарі (Бут. 26:1–33), намагається знайти спосіб мирно вжитися з ханаанцями.

Прочитайте Бут. 34. Яка трапилася подія, що порушила плани патріарха щодо мирного існування? _____

Історія цього огидного інциденту підкреслює двоїстість героїв і їхніх дій. Чуттєвий Сихем, що вчинив насильство над Діною, також зображений як щирий та люблячий Діну чоловік, який хоче загладити свою вину. Він навіть готовий пройти обряд обрізання, передбачений завітом.

Тим часом Симеон і Левій, які представляють себе прихильниками Бога і Його заповідей, вдаються до підступу й обману (вірш 13) і готові вбивати й грабувати (вірші 25–27). Їхні дії були не тільки непристойні, але й могли спричинити значно більше проблем.

Що стосується Якова, він занепокоєний, прагнучи лише миру. Коли Якова повідомляють про зґвалтування його доньки, він нічого не говорить (вірш 5). Однак, почувши, що зробили

його сини, він відкрито дорікає їм через можливі наслідки: «Ви зробили мене нещасливим, бо зробили мене зненавидженим у мешканців цього краю землі, у ханаанина й периззезянина. Ми люди нечисленні, а вони зберуться на мене, та й поб'ють мене, і буду знищений я та мій дім» (вірш 30).

У розділах 33 і 34 книги Буття ми знову й знову бачимо підступність і обман, а також прояви доброти й милості. З огляду на це, які висновки можна зробити про природу людини?

Середа, 1 червня

ЗГУБНЕ ІДОЛОПОКЛОНСТВО

Прочитайте Бут. 34:30–35:15. Які уроки щодо істинного поклоніння ми можемо почерпнути з цього уривка?

Відразу після невдоволення Якова, що його мир з ханаанцями опинився під загрозою, і після того, як два його сини отримали догану (Бут. 34:30), Бог спонукає Якова залишити Сихем і повернутися до Бет-Елу, щоб оновити його завіт. Окрім того, Господь повідомляє йому: щойно патріарх добереться туди, йому потрібно буде побудувати жертовник.

Перше, що записано після Божого повеління, – Яків наказує своїм людям викинути ханаанських ідолів, захоплених під час розграбування міста Сихема, і домашніх богів, яких украла Рахіль (31:19, 32). Усе це також має вирішальне значення для ідеї завіту з Богом.

Цих ідолів зберігали й, імовірно, їм поклонялися, незважаючи на відданість Якова Богу. Патріарху було недостатньо залишити Сихем, щоб уникнути впливу ханаанців. Він мав позбутися ідолів у стані і в серцях його людей.

Процес покаяння містить більше, ніж фізичний переїзд з одного місця до іншого чи перехід з однієї церкви до іншої. Найважливіше наше прагнення – Божою благодаттю очистити своє серце від ідолопоклонства, незалежно від нашого місця проживання, оскільки можемо зробити ідолів практично з будь-чого.

Коли Яків підкоряється Богові й діє відповідно до Його повелінь, Господь утручається, і «великий страх» (35:5) впливає на всіх навколишніх, тому вони не наважуються нападати на Якова. Отже, патріарх готовий поклонитися з усім «народом, що був з ним» (вірш 6), вважаючи, що єдність сім'ї відновлено. Яків дає цьому місцю назву Бет-Ел, на згадку про побачену уві сні драбину – знак того, що об'єднання між Небом і Землею, перерване протягом певного часу, тепер відновлено.

Цього разу акцент зроблений на Богові Бет-Елу, а не на самому місці. Ця особиста нота знову звучить, коли Господь нагадає Якову про його ім'я Ізраїль (вірш 10) і благословляє його подвійною обітницею. Благословення Якова, по-перше, означає плодючість, передачу месіанського насіння й народження безлічі народів (вірш 11); по-друге, воно вказує на Обітовану землю (вірш 12).

Як ідолопоклонство може непомітно проникнути в наші серця і як ми можемо запобігти цьому?

Четвер, 2 червня

СМЕРТЬ РАХІЛІ

Прочитайте Бут. 35:15–29. З якими ще нещастями Яків зіткнувся у своїй дисфункціональній сім'ї? _____

Щойно Яків залишає Бет-Ел, три взаємопов'язаних подій відзначають останній етап його шляху до Обітованої землі: народився останній син Якова; помирає Рахіль; Рувим, первісток Якова від Лії, переспав з наложницею Якова. Хоч у тексті не сказано, чому молодий чоловік учинив таке зло, проте в останніх рекомендаціях Якова сином він відкриває причину: «Ти пинився був, як вода» (49:4).

«Переваги, які зазвичай надавали Рувиму як первістку Якова, треба забрати в нього через слабкість його характеру. Слово, перекладене як “пинився був, як вода”, у переносному значенні – поступка емоціям... легковажність і гордість. Так Яків описав моральну слабкість характеру Рувима, через яку він утратив привілей первістка... Його подальша історія свідчить про фундаментальну нестабільність характеру. Ця

основна слабкість позбавляла його можливості стати лідером, оскільки лідерство часто вимагає твердості й рішучості» (Комментар АСД. Т. 1. С. 479).

Народження останнього сина Якова пов'язане з Вифлеемом (35:18, 19), розташованим у межах Обітованої землі. Це народження – перше виконання Божої обітниці про майбутнє Ізраїлю. Повитуха пророко звертається до Рахілі тими ж словами, які використовував Бог, щоб запевнити Авраама: «Не бійся» (35:17, пор. з 15:1).

Цікаво, що Яків змінює ім'я, яке перед смертю дала Рахіль своєму синові, Бен-Оні, яке означає «син моєї скорботи» і вказує на її біль, на Веніамин, що означає «син правої руки». Можливо, Яків мав на увазі південний напрямок, щоб висловити свою надію на Обітовану землю й на всі обітниці Бога, які Він виконає там для Свого народу.

Однак у цей час Рувим вступає в статеві стосунки з Білгою – наложницею свого батька, служницею Рахілі (35:25; 30:3). Це ще один приклад людської гріховності.

Дивно, але Яків не реагує на таку жахливу наругу, хоч йому розповідають про це (35:22). Можливо, у цей момент свого життя Яків сподівається, що Бог виконає Своє слово, незважаючи на гріх і зло, які трапляються навколо нього.

Саме цей конкретний урок віри міститься в списку 12 синів Якова, праотців народу ізраїльського (35:22–26), не найприємніших і не найкращих людей, як ми побачимо. Та попри всі проблеми, неблагополуччя і навіть відверте зло, через цю сім'ю мала виконатися воля Божа.

Навіть незважаючи на людські помилки, кінцеві цілі Бога будуть досягнуті. Уявіть, що сталося б, якби люди співпрацювали з Господом і корилися Йому. Наскільки легше, тобто з меншими людськими стражданнями, стресом і зволіканням, виконувалася б Божа воля?

П'ятниця, 3 червня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте з книги Е. Уайт «Патріархи і пророки» розділ «Ніч боротьби» (С. 195–203).

«Досвід, який пережив Яків тієї ночі боротьби і мук, символізує випробування, через яке повинен пройти Божий народ напередодні Другого приходу Христа... Таким буде досвід Божого народу в його останній боротьбі із силами зла. Господь випробує їхню віру, непохитність і впевненість у тому, що Його сила здатна врятувати їх. Сатана намагатиметься викликати в них страх, навіюючи думки про те, що їхнє становище безнадійне, а гріхи надто великі, аби бути прощеними. Божі діти глибоко усвідомлюватимуть свої вади і, згадуючи власне життя, втратять усяку надію. Та, пам'ятаючи про велику Божу милість, переживаючи щире каяття, ці люди благатимуть Його про здійснення обітниць, даних у Христі для безпомічних розкаяних грішників. Їхня віра не захитається від того, що вони не отримають негайної відповіді на свої молитви. Вони міцно триматимуться Божої сили, як Яків тримався Ангела, а їхні душі благатимуть: «Не пущу Тебе, коли не поблагословиш мене»...

Однак історія Якова переконує: Бог не залишить тих, котрі були спокушені згрішити, але навернулися до Нього в щирому розкаянні. Завдяки самозреченню й непохитній вірі Яків отримав те, чого не зміг здобути власними зусиллями. Так Господь показав Своему слугі, що тільки Божественні сила і благодать можуть дати йому благословення, якого він так прагнув. Подібним буде досвід людей, котрі житимуть в останні дні. Оточені небезпеками, охоплені розпачем, вони повинні будуть покладатися лише на заслуги викупної Жертви. Власними зусиллями ми нічого не можемо досягти» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 201–203).

Запитання для роздумів:

1. Чому слабкість Якова є можливістю для Божої благодаті? Які паралелі можна провести між досвідом Якова і твердженням Павла: «Коли я немічний, – тоді я сильний» (2 Кор. 12:10)?
2. Чому, на вашу думку, Біблія розкриває стільки неприємних подробиць про життя багатьох її героїв? Який сенс робити це? Який урок ми можемо почерпнути з цього?
3. Проаналізуйте детальніше питання ідолопоклонства. Які ідоли нашої культури, нашої цивілізації? Як ми можемо переконатися, що не поклоняємося нікому і нічому, окрім Господа?

ОДНА ВІДПОВІДЬ НА ДВІ МОЛИТВИ

Ендрю Мак-Чесні

Студент першого курсу богословського факультету Заокського адвентистського університету вбіг до молитовної кімнати, упав на коліна і почав молитися: «Господи, за що Ти благословляєш мене? Я такий грішний».

Двадцятирічний Вадим Антюшин вважав, що не заслужив на такі щедрі Божі благословення. Він почував себе недостойним навчатися в університеті і бути пастором Церкви адвентистів сьомого дня. Вадим щойно розпочав свій перший семестр занять, а за кілька хвилин до цього несподівано отримав у подарунок 100 доларів США. Для нього це була значна сума. «Господи, я не гідний такого подарунку, – молився Вадим. – Ти даєш мені все необхідне, і я нічого не потребую. Підкажи мені, як розпорядитися цими грошима». Вадим обміняв долари на російські рублі, відокремив десятину, і в нього ще залишилося шість тисяч карбованців.

Вадим приєднався до невеликої групи студентів, котрі збиралися раз на тиждень для молитви. Через кілька днів на цій зустрічі однокурсник Вадима просив молитися про його фінансове становище. Вадим мовчки слухав. Він не знав, якої суми не вистачало його однокурсникові, щоб заплатити за навчання. Тієї ночі Вадим молився: «Господи, я хотів би віддати гроші своєму однокурсникові. Будь ласка, благослови цей план згідно із Твоєю волею».

Наступного дня Вадим відкликав того хлопця і запитав:

- Скільки тобі потрібно заплатити, щоб не було боргу за навчання?
- Шість тисяч карбованців, – відповів той.

Вадим був приголомшений тим, як Бог відповів на його молитви. Господь відповів не лише на його молитву, а й на молитву його однокурсника. Згодом хлопці стали найкращими друзями.

«Ми разом пройшли через багато випробувань. Дякую Богові, що в мене з'явився такий друг. Я вдячний Богові за те, що Він дбає про наші потреби, перш ніж вони в нас виникають. Перш ніж ми попросимо, Він знає, що нам дати і через кого. Головне – довіряти Йому», – розповів Вадим в інтерв'ю.

«А Тому, Хто силою, яка діє в нас, може зробити значно більше всього, що ми просимо або думаємо, – Йому слава в Церкві й у Христі Ісусі на усі покоління і на віки віків, амінь!» (Ефес. 3:20, 21).

Ця історія ілюструє дві мети Стратегічного плану Адвентистської церкви на період 2020 – 2025 роки під назвою «Ідемо разом». Мета № 5: “Навчати віруючих та їхні сім'ї жити так, щоб вони були сповнені Святим Духом” і мета № 7: “Допомагати підліткам і молодим людям відводити Богові перше місце та демонструвати біблійний світогляд”.